

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általalot. a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó papa Zichy Nándor gr. fhoz, 1895. márc. 6-án

Előfizetési árak: Egész évre 5 ft., félévre 2 ft. 50 kr.,
negyedévre 1 ft 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr.
Előfizetheti a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felelős szerkesztő:
Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, kigyó-utca 9. szám
Hirdetések helyenként 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr.

A fogyasztási szövetkezet.

(K. Ö.) A néppárt gazdasági iránya s azon elvek, melyekre gazdasági rendszerét építi, nyerne kifejezést abban a munkában, melyet az „Alkotmány“ könyvnyomda Szabó Endre, a szövetkezeti ügy terén szakavatott közgazdasági író tollából adott ki. A midőn a munka derék szerzője avval vezet be hézagpótló művét, hogy „Térjünk vissza a gyakorlati kereszténységhez!“, ezzel megjelöli azon egyedüli helyes irányt, melyet a néppártnak követnie kell, ha a kitűzött célt elérni akarja. A néppárt gazdasági működésének kereszténynek és gyakorlatinak kell lenni. A keresztény elveket átvinni a gyakorlati életbe, ezek szerint berendezkedni azon viszonyban, melyben az emberek üzleti összeköttetések révén egymáshoz állanak, ezzel egyedül helyesnek képzelhető irány, mely az osztályellentéteket kiegyenlíteni s a kis emberek elhanyagolt anyagi érdekeiről kielégítőleg gondoskodni képes. Minden gazdasági rendszer bizonyos értelemben gyakorlati, csak hogy ha annak keretén belül nem rendezkedünk be a keresztény elvek szerint, akkor annak a rendszernek jótéteményeit csak a hatalom kegyeiben sütkérező egyes osztályok fogják élvezni, a nemzet zöme pedig koldusbotra fog jutni, mint ezt a magyar merkantil-liberális gazdasági politika sajnos bizonyítja, mely a pogány elvekre támaszkodva, megteremtette a kapitalizmust és a pauperizmust. Az egyes osztályok érdekeit megvédeni, mindenkinek, a ki azt megérdemli,

tisztességes megélhetést biztosítani, a haza legkisebb s legszegényebb polgárának is oly anyagi existenciát biztosítani, mely türethetővé teszi reá nézve a földi életet, mindez csak oly gazdasági működés mellett érhető el, mely a keresztény elvek tiszteletében gyökerezik. Azért tartom én nagybeesűnek és figyelemre méltónak Szabó Endre munkáját, mert megtanít bennünket arra, hogy mi módon mozdíthatjuk elő a nép anyagi érdekeit, anélkül, hogy mások, tehát a fogyasztási szövetkezetek terén a kereskedő-osztály érdekeit sértenők. A néppártnak rendkívül óvatosnak kell lenni. A létező pártok valamennyien ellene fordulnának, ha csak egyetlenegy tétből, nyilatkozatából azt lehetne kiolvasni, hogy osztály ellen izgatunk. A néppárt nagyon jól tudta, hogy mit akar, midőn gazdasági programjában előkelő helyet biztosított a szövetkezeti ügynek. Ha ezt a merkantilisták eddig ellenünk ki is használták, most, hogy Szabó Endre munkája megjelent, kénytelenek elhallgatni vele. Minden félremagyarázatot kizáró módon megtudjuk belőle, hogy a fogyasztási szövetkezetek nem irányulnak a tisztességes kereskedők ellen, sőt nagyon helyesen azt a tanácsot adja, hogy a hol a közönség tisztességes kiszolgálásban részesül, a hol tehát jó minőségű árut kap megfelelő árban, ott a szövetkezetet megalapító a szövetkezeti tagok anyagi károsodását idéznék elő, mivel a szövetkezés semmiféle anyagi megtakarítással nem járna s csufos bukás lenne a vállalkozás vége.

A merkantilisták olvassák el Szabó munkájának második fejezetét és akkor, ha csak az áru-uzsora létjogosultságát nem akarják hirdetni, kénytelenek meghajolni azon elvek fensége előtt, melyeket a munka szerzője hirdet. Megjegyezzük itt, hogy dieséretre válik a szerzőnek az a higgadság és tárgyvilágosság, melylyel a tárgyat kezeli. Semmi sértő, semmi erősebb kifejezés azok ellen, kik az áru-uzsora révén a nép zsírján hiznak. Ez rendkívüli előnyére van annak az ügynek, melynek szerző tehetségét szentelte és magának a munkának, mivel csak ily kezelés biztosítja a munkának minél szélesebb rétegekben való elterjedését. Ez pedig magának a szövetkezési ügynek a sikere. A munka öt részre oszlik.

Az első rész a fogyasztási szövetkezetek célját tárgyalja. Szerző okoskodása körülbelül ez: Az áru-uzsornának leginkább a kis ember van kiszolgáltatva, a ki járatlan, a ki hiszékeny s a ki hitelbe kénytelen vásárolni. A falusi kereskedők, kiket kereskedelmi vágy nem sulyoz ellen, a lehetőség kihasználják a köznép kényszerhelyzetét, mi anyagi romlásukat szítteti. A fogyasztási szövetkezet elensúlyozza, sőt a hol megalakul, kiirtja az áru-uzsorát; a szövetkezet maga kizár minden nyereszkesedési szándékot, a hol tehát megalakul, ott a kereskedő vagy beadja a derekát, vagy felszedi sátorfáját. A fogyasztási szövetkezet tehát a tisztességtelen kereskedőnél jobb minőségű vagy olcsóbb árukat adhat, mindkét esetben

Dolgoztál-e?

Irtta: ADA NEGRI.

Szeretsz. Bevallottad — azután remegve
Hallgattál és mintegy halovány hullámtól
Szinét veszté arcod.

Ajakam csókjára, mosolyára vágyol
S üde ifjuságom virágát óhajtod.

De mond: Ismered-e te az ideálnak
Gondjait, küzdelmét, mely sohasem fárad
S a türelést ismered?

Mit ér a te erőd, mit ér a te vágád,
Véred, gondolatod, minden lehelleted?

De mond: Dolgoztál-e s a komoly, férfias
Munkában álmatlan átvirrasztott éjék
Óráit ismered?

És melyik zászlónak és melyik eszmének
Áldoztad fel ifju, virágos életed?

Nem felelsz. — El innen, félre arany borju!
A mámort ígérő lázas éji órák
Hódoljanak neked!
Keresd a bálkat, keresd a lakomát!
Nem adom áruba csókjaim, szívemet.

Volnál csak munkától elcsigázott férfi,
Arcodat verejték gyöngyözné, de benned
Igaz szív dobogna;
Karod el szibbadna nehéz munka mellett,
De komoly szemedben nemes tűz lobogna!

Volnál bár egyszerű szülőknek gyermeke,
Ki büszkén emeli homlokát a tétlen
Emberek fölébe,
És szellemmel áldott agyad belsejében
A gondolatoknak lízas tüze égne:

Szeretnélék. Igen, szeretnélék tiszta
Életedért s derék férfias munkádért,
A mely sohasem ismer
Csüggedést. Oh akkor kebledre borulnék
Erős hecsüléssel, gyöngéd szerellemmel.

De gondold meg, ki vagy és mit remélsz tőlem
Aranyos pamlagon fekvő szolgáltelek
S mért vagy utamba te?
Senmi közöm hozzád, pusztulj mert megvetlek
Téged léha kornak, még léhább gyermeke.

Mai lapunk 8 oldal.

A csillagok.

— A Fejérmegyei Napló eredeti tárczája. —

Irtta: Kolcsó Károly.

A számtartó fényes estélye után minden
következés úgy összejárt, hogy a végtelen
szerencse: — Elizzel hazakocsizni — nekem
jutott. Az annyira óhajtott helyzet, ábrándja-
imba szőtt képek megelevenültek. Midőn helyet
foglaltam oldalán, a hintó lágy ruganyos ülés-
sén nem hittem szemeimnek, hogy csakugyan
jobbom látom a bájos eszményi teremést

A csillagok kápráztató ragyogással pis-
logtak felénk, és ő vonzó világukba nézett.
Tettetőleg én is; csak azért, hogy hajszálnyí
eltéréssel se kedvtelenítsem. De engem más
világ kötött le; és talán őt is. Ruhája széle
érinté testemet. És e selyemruha szélén az ő
kebléből valami varázserő, egy egész édeni
világ lopózott át az enyémbe, míg fölül fátyol-
szerű szótalanúság borított el.

Edes-boldog világgal keblemben, s meio-
dikus hallgatagsággal ültem oldalán.

Csengő hangja, — de olyan, a mely nem
élénk, hanem lágy, érzélgős volt — egyszerre
megszólt:

— Nézzem, monsieur Rittor, az égre.
— Kisérem minden tekintetének utját,
Eliz nagysám.

Melegen mosolygott s azután folytatta:
— Talán az eszmémet is tudja, a mely
most jött?

ez a tagokra nézve megtakarítást jelent; tehát anyagi hasznot hajtva, a fogyasztási szövetkezet eszméje pártolando és a hol a viszonyok azt megengedik, szövetkezet létesítendő. És mindent szerző oly egyszerű, keresetlen alakban és mégis bizonyító erővel adja elő, hogy szinte kedvünk kerekedik azonnal a dologhoz látni. Az első és második fejezet különben oly közvetlenséggel van megírva, hogy szinte kiérezni belőle, hogy mennyire nőtt szerzőnek a szívéhez a szövetkezeti ügy. Úgyesen vannak csoportosítva azok az okok, melyek a fogyasztási szövetkezetek bukását előidéznék. Ezeket tudva, nem lesz nehéz a szövetkezet alapítóinak ezek kiküldésére figyellemmel lenni. Feltétlenül helyeselnék szerzőnek a jutalék-rendszerről mondott nézetét. A kisember, ki — mellesleg legyen mondva — szeret akadékoskodni, közvetlenebbül érzi a szövetkezet jótékony hatását, ha félevenként — nézetünk szerint ez a leghelyesebb időbeosztás — jutalékban részesül, mintha esetről-esetre valamivel olcsóbban kapja az árut.

A második rész az elsőből folyik. Ha a szövetkezeti ügy tagjait képes anyagi előnyökben részesíteni, akkor nem szabad kélekedni azok megalakításával ott, ahol azt a viszonyok indokolták. Szerző bőven foglalkozik azokkal az okokkal, melyek fenforgása esetén az ügynek halasztást nem szabad szenvednie. Hol állítandó fogyasztási szövetkezet és hol nem, ez a kérdés nézetünk szerint alapos megfontolást igényel a szövetkezet megalapítóitól. Erre nézve bő utasítást ad szerző munkája. Tárgyalja az intelligens elemek bevonását a szövetkezeti ügy körébe. Nagy gondot ajál az üzletvezető megválasztásában és nézetünk szerint is annak jó vagy rossz megválasztása rendkívül befolyással van a szövetkezet jövőjére. Mint eredeti eszmét megemlítjük, hogy szerző a gazdaasszonyoknak is juttat szerepet a szövetkezet megalakításában.

A harmadik fejezet a szövetkezet megalakítását tárgyalja. Rendkívül gyakorlati utmutatásokat foglal magában az alapszabályok megszerkesztésére, melyek természetesen a

helyi viszonyokhoz alkalmazandók. A szövetkezet feloszlására vonatkozólag szerző azt az ajánlatot teszi, hogy a feloszlás kérdése csak akkor tárgyalható, ha előző évi mérlege veszteséggel zárult. A magunk részéről még csak azt szeretnők hozzátenni, hogy jelen t é k e n y v e s z t e s é g g e l. A kisebb veszteség ezt nem indokolja. A veszteséget rendkívüli okok is idézhetik elő, melyek megismétlésétől nem kell egyhamar tartani. Megfontolandó azonkívül, hogy a szövetkezetnek van-e már tartalékalapja, vagy nincs és hogy nem a tartalékalap gyűjtésére való törekvés idézte-e elő a veszteséget. Ha a tartalékalap új üzletágak meghonosítására szolgálhat, mért nem a veszteség pótlására is. Ezekben az esetekben a szövetkezet vezetői bölcsessége és ügyszeretete fogja a helyes megoldási módot megtalálni. Azonban nagyon helyesen jegyzi meg szerző, hogy inkább oszlassuk fel a szövetkezetet, mintsem hogy a tagok üzletreszeinek teljes összegét további sikertelen kísérletekre fecséreljük el.

A negyedik fejezet a szövetkezet üzleti működésével foglalkozik. Rendkívül tanulságos, amit szerző az áruk beszerzésére elárulására és kezelésére mond. Gyakorlati utmutatással szolgál azon viszony megállapítására, melynek a beszerzési és eladási ár közt kell lennie, hogy a szövetkezetet se veszteség ne érje, se tagjainak túl magas árban ne kelljen átbocsátania és így az áruzsora gyanújába keverednie.

Az utolsó fejezet a szövetkezet könyvvitelével és ellenőrzésével foglalkozik. Amit szerző e fejezetben mond, azok nagyban eltérnek azon eljárás elvektől, melyek szerint a nálunk működő szövetkezetek szoktak eljárni. Ezek helyességét tehát csak a gyakorlati élet képes igazolni. A szerző szakavatottsága azonban biztosíték arra, hogy ezek az életben is befognak válni. Erre jogosít bennünket szerzőnek azon törekvése, hogy a könyvvitel s az ellenőrzés tekintetében egyszerűsítéseket hoz ajánlatba, ami csak annál inkább biztosíthatja a sikert, lévén az üzletvezető oly egyéniség,

aki a ketős könyvvitel elsajátítására nem képes. A siker biztosítása tekintetéből tehát feltétlenül szükséges szerző által ajánlott egyszerűsítés. A műben fellelhető minták csak emelik gyakorlati értékét. Az e fejezetben foglaltak különben alapos tanulmányozást követelnek.

Mindezek alapján azt mondhatjuk, hogy Szabó Endre könyve rendkívüli szolgálatot tesz mindazoknak, kik fogyasztási szövetkezetek alakításával foglalkoznak. De első sorban magának az eszmének. A fogyasztási szövetkezeteknek sok a barátja, ezek elismeréssel vannak a Szabó könyvében adott tanulságos és gyakorlati utmutatásokért.

— Uj főpap. Majláth Gusztáv grófot a komáromi helyettes plébánost, mint ezt hetekkel ezelőtt jeleztük, cum jure successio n i s k i n e v e z t é k e r d é l y i s e g é d p ü s p ö k k é L ó n h a r d t F e r e n c z m e l l é. A processus informativus, mint táviratilag jelentik, ma ment végbe a bécsi nunciatíván. Majláth gróf a szerencsétlenül járt ország-bíró fia, ki különösen Komáromban kifejtett közjótékonyági akciója által maradandó érdemeket szerzett magának.

— A költségvetési vita tegnap indult meg képviselőházban. Soha ilyen unalmas érdeklődés nélküli költségvetési vita nem volt a házban mint az ide. A nemzeti párt nevében Horánszky Nándor pártelnök csak pár szót szólott. Polónyi Géza is röviden beszélt az Ugron-párt nevében. A Kossuth-párt műhadjárata vezet s így egyedül csak a néppárt ütközött meg komolyan a kormánnyal. Ma dr. Major Ferencz mondott határozóbeszédet a néppárt álláspontját jelezve. Ha így megy a költségvetési vita, úgy megtörténik az a nálunk hallatlan eset, hogy egy hét alatt megkapja a kormány a költségvetést.

— A katolikus tudósok kongresszusa. A katolikus tudósok IV. nemzetközi kongresszusában való részvételre lapunk mai számában közöljük a felhívást. Itt csak annyit jegyzünk meg, hogy lapunk is elfogad jelentkezőket akár

— Tudni talán nem... de érezem.
— Válasszunk hát csillagot — és ekkor gyengéd pir futotta be arcát. — Tudja mit tesz az: "csillagot választani?"
— Tudom nagysádn.

És hallgattunk mélyen, hosszasan. A titokteljes nyilatkozásra sziveink dobogni kezdtek és egy rejtelmes rokonérzés uralta mindkettőt. Keblemben meg már hullámszerűen kezdett a légmeleg. A magasa néztünk; és válogattuk a feledhetlen csillagot, a végtelen — szívünk mélyében.

Még egy szót, és teljesen biztos leszek.
— Nagysád holnap távozik szülei körébe?
— Igen... felelt szemlesütve, és szende arczán újabb pir ömlött el.

És ismertük csillagainkat, melyeket a mindenség végtelenében kerestünk s szívünk legmélyén leltünk. Tovább nem váltottunk szót, mindkettőnk elfogott az a titokteljes hallgatóság. Én, s talán ő is a jövő világáról, remélt boldogságáról álmodtunk.

Megérkezünk. Ő kiszállott, kecses kezét nyújtja és én szenvedélyes csókot nyomtam reá. Ekkor utoljára nyílt meg bitorajka mennyei szavakkal, melyekre sziveink érzelmei egybeömlöttek.

— Gondoljon néha rám.
— Soha el nem felejttem, felelém szilaj hevülettel.

*
Azon édes bájos nyárszak után több ósz borult a tájra, elhervaszta a virágot, megtörve a napsugárt. De eljött a kikelet is s a mire a

vén tél álmat hozott, mind életre keltette. Csak engem kellett keltegetnie, mert a méla téiben úgy, mint a virágos tavasszal a csillagfény titkos világában éltem. Az az ábrándos ragyogásu Psiché olyan csábítóan pislogott felém;... s a mikor az éj reaburult a tájra, mindig felebegtem a magasbéli világba és hosszan tévelyegve "öt" kerestem. Ugy látszott ilyenkor, mintha szemem rajongó fényével szívem is oda felröpült volna és bolyongott volna a sivar égi testek között, keresve azt a rokon-szívet, mely emléket egy rejtelmes csillagba fekteté.

És jött egy kikelet, a mely ismét meghozta tájunkra. Mosolygó, virágú tavasz volt.

Az első, régen tervezett látogatásomat megemmisítette nagyapja közbejött névnap-ünnepélye. Itt találkoztunk azóta legelőször. Szeme zavarban pillantott rám — egyszer, és többször nem. Arczán a kelletlenség pirja futott szét. Az epedve várt pillanat így kinná vált és végre nehéz teherként szorult szívemre.

A diszvacsorát tánc követte. Udvarlói körülrajzották, mint méhek a mézdos virágot; és ő pazarul osztogatta kegyeit. Én hátraszorulva, könnyes szemmel, sajgó szívvel kísértem kecses pirouette-it s udvarlói otromba tour-jait.

Egyszerre megvillant egy reménysugár, melyre szemem felcsillagolt.

Eliz hüvös, friss levegőre kívánczolt; én kísérőül ajánkoztam és elfogadta jobbjomat. Reményt vesztett szívem újra felmelegült és az a csodálatos varázserő újra áthatott kebléből az enyémbe. A csillagok most is ragyogtak;

én tétovám jártattam rajtok szemeimet, míg ő zavarral a kert harmatos virágaira vetette tekintetét.

Bizonytalan, kinzó kételyekkel elborult szívem szólásra kényszerített.

— Eliz nagysám, nem feledkezett meg még a csillagokról?...

Szívem remegett. Az ő arca ismét a kelletlenség pirját mutatta, aztán elcaccagta magát.

— Maga bohó, hát még mindig emlékszik reájok? Gyermekek kedvtelés volt... felejtese el.

Olyan szomoruan érintett a tereből kihangzó zene. — Nevettem én is, de úgy fájt nekem ez a nevetés.

... A virágágyak szegélyét képező százszorszépek körül egy fehér kis virág kihajlott a fővényes utra. A szép leány szórakozottan emelte fel picinyi lakkezipűjébe bujtatott lábacskáját és eltápost. Azt is csak pusztá kedvtelésből...

— Fázom Eliz nagysám, nem megyünk be?

Felém fordította fejét azután kelletlen hangon válaszolta:

— Fázik... Menjünk hát be!

Bementünk...

*
Azóta, ha latom a világos égbolton ragyogó csillagokat, valami fájdalmas érzés hatja lelkem át. Nem a veszteséget, hanem a csalódást fájlalom.

levélileg fordulnak feltételük iránt hozzánk, akár pedig a szerkesztőségben kitett ívet saját kezükkel aláírják. A magyarországi előkészítő bizottság tiszteletbeli tagjai Steiner Fülöp dr. székesfejevári megyés püspök és Zichy Nándor gróf. Az ügyvivő elnök pedig Kiss János dr., a Szent-István-Társulat igazgatója.

Emeljünk szobrot Vörösmartynak!

(K. A.) Lezajlottak a milleniumi ünnepek; sirtunk és örültünk, mert mindkettőre nagy okunk volt. Sirtunk, ha régi dicsőségünkre gondoltunk, sirtunk, mert a régi katolicizmus, melynek ezer éves létét köszönheti Magyarország „nem találja honját a hazában.” Örültünk is egy keveset hiszen a beteg is örül, ha csak egy nappal is hosszabbodik meg élete, miért ne örültünk volna mi is egy új évezred hajnalán? Pedig ez a nemzet beteg, nagyon beteg; a krízis olyan, hogy élete rövid idő kérdése. A betegség legbiztosabb symptomája az, hogy megfelejtkezett nagyjairól!

Mióta huzzák-halasztják Szt. István első apostoli magyar király szobrának ügyét? Kétszer se kell mondanom, hogy a jó liberális urak azért tették ezt, hogy Szt. István szobra a milleniumi évre el ne készüljön s a szobor hiányában ne kelljen a katolicizmusnak is részt adni az ezéledév dicsőségéből. Pedig, hogy most Magyarország ünneplhetett, Szt. Istvánnak köszönheti.

Dixeris ingratum, dixisti omne malum, — ha hálátlanságról beszélsz, minden rosszat beszéltél — mondja Szt. Ágoston.

Ez a lovagias magyar nemzet hálátlan lenne, nem emlékeznék meg azokról, kiknek szelleme visszajár hozzá, kiknek lelkesítő példái és szavain a boldogabb időben annyira tudott lelkesülni.

Nézünk meg Budapest székesfőváros tereit akkor ezen vád igaztalan. De ha mégis ürt látunk, ahol még valamelyik szellemóriás szobrának lenni kellene, úgy akkor olyan bünről kell vádolni a nemzetet, melynek nem akarok itt nevet adni.

Hazánk rendületlenül légy híve ó magyar!

Kinek szívében fakadt ez a szép érzelemvirág? Kicsoda rázta fel tespedéséből, lethargiájából a jobb jövőt nem remélő nemzetet? Kinek szava vonja vissza a szegény magyart, ki a tengeren túl az új világban akarja keresni kenyerét, mert a haza földje tőle megtagadja? Kinek dalára sir vissza a honszerlem betegségében sinylő lélek? Kinek nevéhez fűződik mindez?

Vörösmarty Mihály nevéhez!

Ez a nagy, ez a halhatatlan név nem hallatszott az ünnepség zajában, a külföld, mely sietett nyelvét átültetni Vörösmarty költészetének legszebb, legillatosabb rózsáját, bámulva vette észre, hogy ilyen nagyságot képes elfelejteni népe, nemzete!

Isten, király, haza költője! az az ország, melynek ékes dalu lantosa voltál, a nép, melynek szeméből édes bus könnyeket csaltál, szívet-lelket megindító verseiddel, már elfelejtett! Szinte hallom itt szobrodát megszólalni és panaszkodni:

Szobor vagyok, de fáj minden tagom.

A hibát, habár későn is — de helyre lehet hozni; legyen helye költőkirályunknak nemzetünk nagyjai között, az ország szívében

Budapesten! Létsük alakját ércbe öntve s hosszú idő folyamán át, mint néma szobor is intse, buzdítsa, lelkesítse hazaszeretetre a késő unokákat!

A mozgalom megindult; szavunk ne legyen a pusztában kiáltónak szava. A kinek szíve magyarul érez, az sietni fog filléreit áldozatul hozni ezen szép eszmének kivételéhez. A történelem újjal mutat reá, hogy elveszett az a nép a nemzet, mely dicső férfairól megfélekedezett, mert a haza javát célzó törekvéseikben mellőzték a régi példaképeket, úgy elveszt te is magyar nemzet, ha a hálátlanság rut bűnétől vissza nem riadsz!

Emeljünk tehát szobrot Vörösmartynak!

Felhívás

a katolikus tudósok IV. nemzetközi kongresszusában való részvételre.

A katolikus tudományosságra kiválóan fontos a normandiai katolikusok által Rouenben 1885-ben tartott nagygyűlésnek az a határozata, mely által katolikus tudósok nemzetközi kongresszusának egybehívására bizottságot nevezett ki. Ugyanis ennek a határozatnak köszönhető az a fényesen sikerült három kongresszus, mely „Katolikusok nemzetközi tudományos kongresszusa — Congres scientifique international des catholiques” — név alatt 1888. április 8—13-ig és 1891. április 1—6-ig Párisban, 1894. szeptember 3—8-ig pedig Brüsszelben tartott.

Az ily kongresszusok céljál tüzetten: egyesíteni a katolikus tudósok törekvéseit a bölcsélet-, a természet-, történet-, jog- és összehasonlító vallástudomány, szóval a hittudomány kivételével minden tudomány azon főbb kérdései körül, melyek a keresztény és spiritalista elméket érdeklik; jelezni e kérdésekben a tudomány jelenlegi állását s ösztönt adni és újabb módot szolgáltatni arra, hogy e kérdéseket a keresztény tudósok minél nagyobb buzgósággal fejtegetssék.

Az eszme oly nagyszerű és meglepő, az anyaszentegyház általános jellegével annyira megegyező s a jelen korban oly sokat ígéro, sőt szükséges: hogy győzelem felől kétség pillanatra sem lehetett. Nem más az az eszme, mint egyik gyakorlati bizonyítéka a kinyilatkoztatás és az ész, a hit és tudomány közt levő viszonyoknak. És ha korunkban a vatikáni zsinat szükségesnek látta elméletileg kifejteni a jelzett viszonyt, a mennyiben a kettőnek nem szabad s valóban nem is lehet ellenkeznie, sőt a valódi tudomány a hitre vezet és azt ápolja, a hit pedig a valódi tudományt tökéletesíti, gazdagítja: akkor e korban gyakorlatilag is kifejezést kell adni ez igazságnak. Ezt célozzák a szentsége, XIII. Leó nagy pápánk intézkedései is, melyek a különböző tudományágak ápolására és helyes intézkedésére serkentenek. Ezt célozza és el is éri a katolikus tudósok kongresszusa is, ha a katolikusok részéről oly pártolásban részesül, amilyent megérdemel.

A Párisban megtartott első és második, valamint a Brüsszelben tartott harmadik kongresszusok a benyújtott nagyszámú és alapos dolgozatokkal, a komoly és élénk eszmecsereikkel, a résztvevők nagy számával s a kiadott nagyon értékes emlékek könyvekkel, valóban fényes bizonyosságai voltak a hit és a tudomány összehangzásának s a katolikus tudományosságának. Ugyanezt még nagyobb mértékben reméljük a IV-iktől, mely a svájci Freiburgban 1897. augusztus 9—13-ig fog tartatni.

A kongresszus szabályzata kétféle tagokat különböztet meg: rendes és pártoló tagokat. Rendes (működő) tag mindaz, a ki 10 frankot (5 frot) fizet, akár ad be dolgozatot, akár nem. Pártoló (adakozó) tag pedig az, aki tetszés szerinti összeggel járul a kongresszus céljainak előmozdításához,

A rendes (működő) tag jelenlehet a kongresszus minden ülésén; megkapja a kongresszus emlékkönyvének egy példányát; továbbá a

szerzőbizottság minden közleményét: körleveleket, időszaki értesítést (bulletin periodique) stb.

A pártoló (adakozó) tagok az összes ülésekre hivatalosak. A mely adakozó tag legalább 20 frankot (10 frot) fizet, szintén megkapja az emlékkönyvet, ha léri.

Nők adakozó tagok lehetnek.

Magyarország az előző három kongresszuson meglehetősen számu fizető tag, de csak egy-egy személyes megjelenés s az elsón egy, a másodikon négy, a harmadikon három falolvasó képviselte. Szerfölött kívánatos, hogy hogy hazánkban a freiburgi kongresszuson új fizető tagok, mint felolvasók az eddiginél sokkal nagyobb számban jelentkezzenek, s hogy azon személyesen is számosan megjelenjenek és pedig a következő okokból: 1. Ez az Isten dicsőségére s a katolikus egyház felmagasztalására szolgáló nagy mű immár az egész katolikus világot maghódította s kivált a művelt országok katolikusaival évről-évre nagyobb pártolásban részesül. 2. A kongresszus ez alkalommal helyre és nyelvre nézve egyaránt közeledek hozzánk. 3. Itt az ideje, hogy a kongresszus elfogadására is készüljünk, azaz a profán tudományokból elég nagy számu, főképp világi, katolikus szellemű szaktudóst mutassunk fel arra, hogy a katolikus tudósok kongresszusa a közel jövőben országunkban is tarthassa üléseit. E célból oda kell mennünk, látnunk a működő kongresszust, s részt kell vennünk annak munkálataiban.

Akik dolgozatot akarnak benyújtani, minél előbb, de legkésőbb 1897. május hó 15-ig küldje azt be ily címre: Mgr. dr. Kirsch, a kongresszus főtitkára (General-Secrétär des Kongresses), egyetemi tanár, Freiburg, Reichen-gasse 23. vagy a magyarországi bizottság ügyvivő elnökéhez. A dolgozat francia, latin, magyar vagy német nyelven lehet írva; felolvasást tartani és az eszmecsereben résztvenni francia, latin és német nyelven lehet: aki magyar nyelven írt és beküldi dolgozatát, a központi bizottság francia vagy német nyelven lefordíttatja, a szerző választása szerint.

A rendes és pártoló tagok jelentkezzenek haledék nélkül. Jelentkezhetnek pedig a magyarországi előkészítő bizottság tagjai bármelyiknél, hol mindjárt a tagsági díj is lefizethető. A bizottsági tagok bármelyikéhez érkeztet tagsági díjakat a „Magyar Allam”-ban dr. Kiss János nyugtatványozza.

Adja a jó Isten, hogy Magyarország katolikusai e fontos ügy sikeressé tételére ezuttal is minél nagyobb számban közreműködjenek.

Budapest, 1886 október 21:

A kat tudósok Freiburgban tartandó IV. nemzetközi kongresszusát előkészítő bizottság tagjai.

Bizottsági ülések.

A megyénél.

Fejérmegye közigazgatási bizottsága tegnap délelőtt tartotta meg január havi ülését a megyeház kistermében Huszár Ágost alispán elnöke mellett.

Az ülés megnyitása után az elnök alispán jelenti, hogy a megyei különféle bizottságok megállapítása minden év elején megejtendő, így tehát az év elején is. Azért tehát javasolja, hogy minden változtatás nélkül maradjon meg a régi megállapítás eredménye.

Heinrich Alajos tiszti főügyész felmentését kérte a moori járás börtönvizsgáló bizottsági állása alól, ajánlja a maga helyére Tallián Vilmos bizottsági tag kijelölését. A közigazgatási bizottság a felmentést megadta s kijelölte az üres állásra Tallián Vilmost.

Az alispáni jelentés a közigazgatás állapotáról tudomásul vétetett.

Az alispáni jelentés az Adony—Szabolcs vasut paksi részének megnyitását is jelenti a közigazgatásnak.

Molnár Béla felhasználva az alkalmat egy indítványt terjeszt elő, mely az adony—szabolcsi vasut botrányosan összeállított menet-

rendjének megváltoztatását czélozza, az utazó közönség igényeire mérten. A menetrend csak utóbb a paksi rész megnyitása után lett ily rossz, midőn ugyanis a régi menetrend meg lett változtatva. A menetrend rossz összeállításának az oka, hogy a vasút ide éjjel 11 órakor érkezik, midőn a pálya udvarnál már egy kocsi sincs, és hogy Adony-Szabolcsan 4 óra hosszáig kell várni a Budapest felé menő vonatra egy fábódában. Ezen botránny állapotok megváltoztatását akarja az indítványozó, ajánlván, hogy a közlekedésügyi minisztert s a vasutigazgatóságot egy új jobb menetrend összeállítására kérje. Az indítvány elfogadott.

A pénzügyi jelentés szerint a múlt évben 2,365,362 frt különféle adó lett a megyében kivetve, melyből behajtva még 235,999 frt 62 kr. nincs.

Ondód községben 6 frt, Mányon 8 frt, Ráczalmáson 22 frt, Martonvásáron 2 frt, Istiméren 72 frt és Gardonyban 44 frt különféle adó behajthatatlanság miatt törölve lett.

Balassa Sándor aljegyző előadja, hogy Nyék-Pettend község a déli vasút üzletvezetőségétől kérelmezte, hogy a 168. számú vasúti órhzát a budapesti utú átjárójához építené. A déli vasút igazgatósága hajlandó az órhzát újraépíteni, ha a nevezett község 300 négyszögöl területet ingyen a rendelkezésére bocsát. A déli vasút eme ajánlatát Nyék-Pettend község képviselő-testületének tárgyalás és határozathozattal végett kiadták.

A közigazgatási bizottság évi jelentésének átvizsgálására, illetve az összeállítás felügyeletére K e n e s s e y Gyula és S z ü t s Ándor bizottsági tagokat küldte ki.

Az árvászéki jelentés szerint december hóban 6460 frt kölcsön adatott ki az árvászéknél. Az ügyforgalmi kimutatást az utolsó negyedévről is beterjeszti H a t t y u f i Dezső árvászéki elnök.

A közegészségügyi kimutatás szerint december hóban a megyében nagyobb mérvben uralkodó járvány miatt nem mondható kielégítőnek az egészségügyi állapot. Született 696, meghalt 536 egyén, így tehát a halálozást a születés 165-el mulja felül. Házasságra lépett 58 pár. Kipuhatható beteg volt Fejérmegyében 2570, a lakosság 1/3 része. Vörheny uralgott 20 helyen, kanyaró 3 helyen 9 esettel, hagymáz 5 helyen 14 esetben, difteritisz 12 helyen 34 esetben 8 halállal.

A marha- és sertés-vész az állatok közt több helyen megszűnt, de néhány helyen fel is lépett.

Quirini Gusztáv főmérnök jelenti, hogy az állami közutak december hóban a megyében rendben tartattak.

Vértessy bizottsági tag indítványozza, hogy a déli vasút üzletvezetősége az állam-építészeti hivatal révén kéressék fel arra, hogy a még 1894-ben beszüntetett kedvezményes jegyeket, melyet Budapest és Székes-Fejérvár között tartott, ismét hozza forgalomba. Ezen kedvezményes jegyek ugyanis olcsóbbak voltak. A rendes jegyeknél és 20 drb volt egy könyvecskében, a mi a többször Budapestre utazó közönségnek nagyobb pénzmegtakarítást adott. Ez üdvös indítványt a közigazgatási bizottság elfogadta.

Azután gróf F e s t e t i c h Bennó állott föl szólásra. Látszott az arcán, hogy nagyfontosságú dolgokat szándékozik elmondani. A javán kezdte. Ismertette a mányi római kath. kántorantitó és a sóskuti róm. kath. iskola ügyét s mind a kettőtől konstata, hogy a megyés püspök átirata szerint rendezve vannak. A püspök átiratában felkéri különben a közigazgatási bizottságot arra, hogy a római kath. iskolákat érintő ügyekben minden alkalommal kérjék ki az ő véleményét. A közigazgatási bizottság fel is hívta a tanfelügyelőt, hogy ennek minden alkalommal tegyen eleget.

Azután egy keserves panaszt olvasott fel. A moóri iskolaszék választása nem volt ugyanis szabályszerű, azért az iskolaszéki tagok egyrésze lemondott tagságáról minek következtében a püspök új választást rendelt el. Az új választás alkalmával azonban a liberális érzelmű iskolaszéki tagokat a katolikus község lakossága kibuktatta. Ezeknek a jó urak-

nak persze zokon esett, hogy liberális érzelmeket ezental nem érvényesíthetik az iskolaszékben s fájdalmas panasszal járultak a közigazgatási bizottsághoz azt kérve, hogy őket „a felvilágosultság és a haladás lelkes bajnokait” (sic!) védelmezze meg a néppártiak ellenében. Az az ő véleményük, hogy ők még ma is tagjai a bizottságnak s hogy a második választás nem volt törvényes és csak azért buktatták ki őket, mivel a legutóbbi választás alkalmával a liberális párt jelöltjére adták szavazatukat. Ha régi jogaikba nem helyezik vissza őket, nem járhatnak hozzá a róm. kath. iskola költségeihez, hanem fizetni fogják az 5% adót a közös iskola költségeihez. A kérvényt K o r b Mihály és társai adták be.

A tanfelügyelő előadásában még hatóságabbá vált ez a kérvény és a bizottság harcias hangulatban bizta meg a tanfelügyelőt, hogy ez ügyet vizsgálja meg.

Tudomásul vette a bizottság a kultuszminiszter leiratát, melyben tudatja a vármegye közönségével, hogy O l a y Irma óvónőnek engedélyt adott, hogy Gardony községben gyermek-menházat állíttson fel.

A városnál.

Székesfehérvár közigazgatási bizottsága ma délelőtt tartotta meg a január havi ülését. Az ülésen H a v r a n e k József polgármester elnökölt.

Az ülés megnyitása után T ó t h István főjegyző adott elő egészen jelentéktelen dolgokat, majd pedig dr. Bierbauer Viktor kerületi orvos olvasta fel a közegészségügyi jelentést december hóról.

A jelentés szerint a közegészségügyi állapot a múlt hóban a városban kielégítőnek mondható, a mennyiben a születés a halálozást 32-vel multa fölül és a járvány, dacára a rossz időjárásnak, csak igen szórványosan fordult elő. Született 95, meghalt 63 egyén, köztük 25 fiú és 28 nő. Házasságra lépett 7 pár. Erőszakosan előidézett halál nem fordult elő. A városi kórházba felvétellett december hóban felvétellett 39, el lett bocsájtva gyógyultan 29, és meghalt 1 egyén.

Az árvászéki állása december hóban a következő volt: gyám alatt volt összesen 2374 Felvétellett 6 egyén részére az árvapénztárból 1796 frt 83 kr. Nevezetes ügy nem fordult elő a múlt hóban.

Az adóügyi jelentésből kitünik, hogy a múlt évben a városban 1.150.667 frt volt kivetve melyből már be van hajtva 943,843 frt.

Az 1895. évről hátralék maradt még 45,729 frt 95 kr. A jelentés felolvasása után néhány jelentéktelen ügyről referált.

Az állami és közutak Quirini Gusztáv főmérnök jelentése szerint rendben vannak néhány kivételével.

Dieballa György közigazgatási előadó tett ezután indítványt a megyei közigazgatási bizottságnál is már tárgyalt ügyekre vonatkozólag, ugymin az adony-szabolcsi vasúti menetrend megváltoztatása és a déli-vasúti kedvezményes csoportjegyek kiadása iránt. Az indítványok ugyanazt ajánlják, mint a megyei ülésen. A bizottság elfogadta mind a két interpellációt.

F e s t e t i c h Bennó gróf tanfelügyelő mielőtt beadta volna jelentését meginterpellálta a polgármestert egy ügyre vonatkozólag, mely ismét előtarta azon hanyag tarthatatlan állapotot, mely a városi ügyek elintézésénél van. A tanfelügyelő ugyanis előadta, hogy neki a városi iskolák mult eszendei állapotáról szóló kimutatást mult évi november hóban már felkeltett volna terjeszteni a vallás és közoktatásügyi miniszterhez. Ezen kimutatást az iskolaszéki elnök a városi számvevőségi hivatalba küldte még a mult év augusztus havában, hogy a városi költségvetési számításba a kimutatásban ben levő bevételek és kiadások számát bevegye. A számvevőség azonban ezt az alig egy negyedórán munkát még többszöri sürgetésre, melyet részint a tanfelügyelő, másrészt az iskolaszéki elnök tett — sem végezte el a munkát, hanem csak most január hónap elején jutott az ő kezéhez. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ezért a tanfelügyelőt igazolásra

szállította fel, hogy miért nem küldte el a miniszteriumba a rendes időre. F e s t e t i c h tanfelügyelő ezért fégyelmi eljárást kért a számvevői hivatal ellen, hogy a nagymérvű hanyagság előidézójét megfenyíthessék és hogy ő a miniszter előtt magát igazolhassa, mert ellenkező esetben ő esik a miniszter utasítására fégyelmi eljárás alá.

H a v r a n e k József polgármester rögtön sietett védeni a hivatalt s azt mondván, hogy ő erről mit se tud, pedig az ő felügyelete nélkül a számvevőség nem tehetne semmit. Ha a tanfelügyelő ő nála sürgette volna — mint a hogy kellett is volna — azt a kimutatást akkor biztosan nem lett volna oly soká a számvevőségénél.

F e s t e t i c h tanfelügyelő erre azt felelte, hogy nem is neki kellett volna sürgetni, hanem az iskolaszéki elnöknek, A l a g h y Dezsőnek, ki a kimutatást tartozik neki átadni. Megemlíti még azt is, hogy irnokjárt midőn azt már egypárszor elküldte a számvevőséghez sürgetni a kimutatást, ott azt gorbomba módon elküldték.

D i t t r i c h Szilárd a tanfelügyelőt hibáztatja, mert ha sürgette a kimutatás kiadását, mért nem tette azt a polgármester által.

A közigazgatási bizottság ezután ugy határozott, hogy fégyelmi eljárást ugyan nem indít, de a polgármestert megbizta, hogy a hanyagság előidézójét derítse ki, s arról a jövő bizottsági ülésen referáljon. A tanfelügyelő pedig a vizsgálat megindításának jegyzőkönyvét kapja meg, hogy a hanyagság alól magát a miniszternél igazolja.

Ezzel a vita s a gyűlés fél 12 órakor véget ért.

A jótékony nőegylet.

A székesfehérvári jótékony nőegylet f. évi január hó 6-án tartotta rendes évi közgyűlését a városi tartaréképítész helyiségében. Sz ö g y é n y - M a r i c h Julia védnök, az elnöki székéből üdvözölve a megjelent tagokat és az ülést megnyitotta, ezután a felolvasott elnöki jelentés ismertette az egylet mult évi működését, melys szerint dacára, hogy a nyomor szánandó áldozatainak emelkedésével szemben csekélyek a rendelkezésre álló segélyeszközök, mégis az egylet 1896. évben 164 rendes segélyre felvett szegény között 2302 frt 50 krt, rögtöni segélyekre 1394 frtot összesen 3696 frt 50 kr. összeget osztott ki. 54 iskolás gyermeket pedig téli ruházattal látott el, melynek költségei 327 frt 14 krt igényeltek.

A számvizsgáló bizottság előterjesztést tett azután az egyleti pénztár mult évi számadásainak átvizsgálásáról s miután azok mindenben megfelelőnek találtattak, az egylet pénztárnokának a szokásos felmentvény megadatott.

Ezezen ügyek tárgyalásának betegezése után az egylet védnöke az alábbi lelkületes beszéddel tett visszajápellantást, hogy az egylet felvirágozására jövőre is odaadással törek-szenek.

Mélyen tisztelt hölgyeim!

Az elnöki jelentés pontos és kimerítő adatai bizonyára mindenki szívében örömteljes visszhangot keltettek, s a miként a vándor visszatekint a rögös utra, mely őt céljához vezette, s hálát ad Istenének, hogy élvezheti fáradozásának gyümölcsét, úgy mi is szivesen pillantunk vissza lefolyt évi ténykedésünkre s a teljesített kötelesség boldogító tudatával érezzük, miszerint a pénztárunkba befolyt fillérek aranynyá, — embertársaink hasznára, vigaszára váltak.

Mennél kisebb a kör, melyben mozoghatunk, mennél szerényebbek a viszonyok, melyekre utalva vagyunk, annál szebb, annál boldogítóbb az eredmény, a melyet felmutatni képesek vagyunk; — hála jótéveinknek, kik

közül a körünkől rövid idővel ezelőtt örökre kiáldott, Dr. Pellet Odón apátkanonok és Drukker Józsefné fájdalom, már csak emlékének ruhádjuk le a halás kegyelet adóját, nem rendelkeznek egyetlen számba vehető tőkével s mégis ezeket osztott szét segélyezettek közt — ezeket, melyeknek nagy részét ugy szólván házról-házra járva gyűjtötték, választmányunk lelkes tagjai, jól tudva, miszerint feltárul előttük a legszegényebb hajlék ajtaja is a varázs szóra, — hogy szegényeink számára járulunk polgártársaink jótékonyága elé. S ez, a mit egykor elődeink egyetlen címének készsége gyanánt választottak, — a j ó t é k o n y s á g legszebb, legnemesebb erénye, városunk közönségének, melynek minden egyes tagjára ez alkalomból is esdem az Egek Urának áldásos kegyelmét.

Vajmi hiányos volna azonban e rövid pár szó, melyre nagysádotk szives türelmét párpercze igénybe venni óhajtottam, — ha legőszintébb elismeréssel meg nem emlékezném egyetlen érdeműs elnöke és alelnöke Gebhard Ignác és Felmayer Istvánné urhölgyekről, továbbá ritka buzgalmu pénztárnokunk Reé Istvánné urhölgyről, ki rendkívül sok fáradsággal járó feladatának mintaszerű önfeláldozással megfelelt — és a negyede hölgyek üdvös működése — s végre Gebhard Bódog urról, ki az egyet titkári teendőit majd két évtizeden át áldozatkész örömmel és pontossággal viselni sziveskedik.

Fogadják mindannyian az egyet nevében legforróbb köszönetemet — s méltóztassanak megengedni, hogy ez új év küszöbén, melyhez benső szerencse kívánataimat tolmácsolni bátorodom, — magamat nagysádotk eddig is hálattal szívvel tapasztalt jóindulatuk- és támogatásukba ajánlhamas.

Folytassuk ernyedetlenül, lankadatlanul, — az Istenben bízva — jöteveink tartós pártfogását lehetőleg kiérdemelve, eddigi működésünket, melyre a mennyei Gondviselés áldását szivem mélyéből kérem és reményelem.

A közgyűlés e szép beszéd után a védnöknek lelkes éljenzése között feloszlott.

HIREK.

— Az Orleansok családi öröme. A párisi „Figaró”-ban olvassuk: Az orleansi hercegné, Mária Dorothé a főhercegnő állapota a legedesebb reményekkel tölti el a francia királyi házat. Fülöp herceg, hogy a hercegnét kimélje, bizonyítan időre meg fogja hosszabbítani fumei tartózkodásukat.

— A tóvárosi kath. kör. A szt. László-ról nevezett tóvárosi fiók kath. kör f. hó 9-én tartotta saját helyiségében évi közgyűlését. K r e n c z Ignác papnöveldei aligazgató, elnök gyönyörű megnyitó beszédében üdvözölte a megjelenteket, azt a békét kívánván nekik, melyet az angyalok a kis Jézus születése alkalmával a pásztoroknak hirdettek. Utánna Chay Antal alelnök hosszasan ismertette a körnek egy évi működését, a melyből a következőket jegyezték fel magunknak: A körben tartott 8 felolvasás és néhány szabadelőadás, melyek egyrészt a vallás, másrészt a hazafiság és egyéb közismeretre szükséges tárgyakkal foglalkoztak. Megünnevelte a kör védőszentjének ünnepét, ugyszintén Szt. István koponyaeleklye kitétele alkalmával milleniumi dísz felolvasást rendezett, méltatva Szt. István király érdemeit a haza ezredéves fennmaradásában. Azután Cs. Horváth János olvasta fel pénztárnoki jelentését és miután a közgyűlés azt rendben találta a fölmentvény neki megadatott. — Egyéb a kör beléletére vonatkozó, apróbb ügyek elintézése után alelnök lelkes szavakban köszönte meg az elnöknek a kör tevékenységében és vezetésében kifejtett buzgalmát és kérte, hogy legyen a jövőben is oly fáradhatlan vezére a körnek, mint a múltban volt és ők készek lesznek mindig és mindenüvé szeretett vezérüket követni, az ő bölcs útmutatásai szerint cselekedni. Végül az elnök köszönte meg a tagok nevében a tisztviselők buzgó mű-

ködését, a tagokat egyetértésre és a körben hallottaknak az életbe való átvételére serkentőre a gyűlést bezárta, mire a közgyűlés az elnök éltetésével nagy lelkesedés közt oszlott szét.

— Körkép a király életéről. A király uralkodói jubileumát a bécsiek a jövő esztendőben nagy történeti körkép alkotásával fogják megünnepelni, melynek tárgya I. Ferenc József egész élete és uralkodói működése. A magyarországi események közül egyet szemeltek ki a bécsiek a körkép számára: I. Ferenc József megkoronázását magyar királylyá. A körkép tervezője Fleischer tanár, történeti festő.

— A német császár Szogyény nagy követnől. Mint Berlinből jelentik, a német császár tegnap délután négy óraker gróf Szogyény: osztrák-magyar nagykövetnél hosszabb látogatást tett. Mint lapunk egyik barátja, a ki Berlinben lakik, csak a napokban írta nekünk, hogy II. Vilmos és Szogyény László közt oly intimitás uralkodik, mint a minőre Berlinben még egyetlen monarcha és egy külföldi diplomatánál sem emlékeznek. A német császár minden fontos ügyben kikéri Szogyény tanácsát, a ki előtt a palotai ajtai mindenkor nyitva vannak. Ha valami sürgősebb ügy fordul elő, II. Vilmos maga megy a Moltke-strasséra Szogyényhez. Sőt a minap az a rendkívüli eset történt, hogy Augusztá császárné minden előleges bejelentés nélkül meglátogatta az osztrák magyar nagykövet nejét.

— Ugyan nem vagyok ugy öltözve, mint a hogy egy nagykövetnéhez illik menni, — kezdte mosolygva a császárné, — de kegyednek az utazásában hajtatva észrevettem, hogy egyik jóbarátném háza előtt vagyok, feljöttem tehát. Ez a látogatás azzal a beköszöntővel közbeszéd tárgya most Berlinben. Képzelnétek, hogy Szogyényi László és neje micsoda irigylet egyének a Spree mellett.

— A nagybeteg Lueger. Az osztrák fővárosban tegnap és ma az a hír volt elterjedve, hogy Lueger, Bécs város első alpolgármestere meghalt. Tudósítónk azonban feltétlenül megbízható forrásból jelentheti, hogy ez a hír alaptalan. Tény az, hogy Lueger állapota napok óta nem változott, és csuszos bántalmaiból eredő fájdalmai nappal mindig kínosabbak mint éjjel, amikor rövid időre jobban érzi magát. Orvosai remélik, hogy a mennyiben e bajhoz komplikáció nem járul, a mi Lueger régi szivbaja mellett nincs kizárva, a badeni kénforrásoknak mégis meg lesz a kellő hatása. — Egy később érkezt tudósítás szerint az orvosok Lueger betegségét infekciós hurutos bántalomnak mondják, a mely különösen a beteg tüdejét és gyomrát támadta meg. A betegség főbb szimptomái: folytonos láz, nehéz lélegzés, étvágytalanság, álmatlanság és általános gyöngeség. Az a hír valótlán, hogy Lueger élete veszedelemben van. A beteg csak legbensőbb harájtait fogadja. Testvérhuga éjjelnappal ápolja. Lueger ma megengedte, hogy Strobach orvosát hozzá bebocsássák, de macsual vonakodik az előirt orvosságot bevenni.

— Zichy József gróf beteg. Bécsből jelenti tudósítónk, hogy Zichy József gróf, Miksa császár főudvarmestere, súlyosan megbetegedett. A beteg iránt, aki 84 éves, a legélelmebb részvét nyilatkozik, Lajos Viktor főherceg és az uralkodóház többi tagjai a beteg állapota felől személyesen tudakozódtak. — Mint egy éjjel érkezett bécsi táviratunk jelenti, Miksa, mexikói császár hajdani főudvarmestérének Zichy József gróf állapota este felérösszabbra fordult, miután ereje mindinkább hanyatlak. A beteg időnkint eszméletét is elveszté. Mindenütt a legnagyobb részvét nyilvánul iránta. A beteg tegnap, a mikor állapota oly veszélyessé vált, másod-

szor is felvette a halottiszentiséget. Mária Jozefa főhercegnő és és a főnemességnek több tagja a gróf hogyléte felől tudakozódtak, Talliani apostoli nuncius is ismételtan tudakozódtak.

— Halálozás. Fejérmegye egyik közbe-csülesben álló földbirtokosa Boda Imre hajtott fejt nyugalomra 77 éves korában január hó 9-én Magyarországhatárán túl Griesben Südtirol egyik üdülőhelyén, hova a beteg földbirtokosa enyhülést ment keresni hosszas fájdalmaira. Boda Imre halálát a megyéhez homlokzatán egy lengő fekete zászló is jelzi, mert tagja volt a törvényhatóságnak. A temet hazahozták Kálozra és itt temették el ma délelőtt 10 óraker nagyrészvét mellett a gyász-isteni tisztelet után a családi sírba. Az ő. v. f. n.

— Pályázat. A bicskei róm. kath. iskola II-ik osztályára január 15-ére pályázat nyitattik. Fizetése: 150 frt, külön szoba, fűtés, takarítás, reggeli ebéd és vacsora a főtanítónál. Kérvények Szarka Gyula plébános urhoz küldendők.

— A kereskedelmi akadémia tanulmányja. A székesfejvári kereskedelmi akadémia tudvalevőleg minden évben egy nagyobb tanulmányutat rendez, mely által az abban résztvevő tanulóknak nemcsak szellemileg hanem gyakorlatilag is van alkalma az utba eső városok és az abban levő gyárakat megfigyelni s ismeretüket bővíteni. Az utazás rész vehetnek azonban nemcsak a tanulók, hanem bárki más, aki az utazási költségekre előirt 120 frtot lefizeti. Az utazás programja, mely ezuttal olaszországban történik, a következő:

Április 7-én: este 11 óraker indulás a déli vasuton a gyorsvonattal II. osztály külön kocsikban Grázba. Április 8-án: Gráz. A város nevezetességeinek megtekintése, Schlossberg és Hilnteich a déli vasutársaság vasgyárának és a Kleinoscheugg-féle pezsgőgyár meglátogatása. Április 9-én: Reggel 7 óra 30 percker elutazás Marburg Villach (ebéd) és Tarvison keresztül Pontebbába (olasz határ) megérkezés este 10 óraker Trevisoba (Pihenés éjjeli szállás). Április 10-én: Velence. Reggel 1/28 óraker indulás Trevisóból Velenczébe, megérkezés 1/29 óraker. A doge palota, Szt. Márk templom, Canal Grande és egyéb nevezetességek megtekintése. Este 11 óraker a gyorsvonattal indulás Florenczba. Április 11 és 12-én: Florencz. A művészeti kiállítás, a muzeumok, a Pitti palota, az az Uffiziák, a legnevezetesebb templomok (székesegyház Szt. Lőrincz templom) megtekintése. A hires florenczi selyem és szalma-fonat gyárak látogatása. Április 13. 14. 15. 16. és 17-én: Róma. Reggel 6 óra 35 p. indulás Florenczből Rómába, megérkezés déli 12 óraker. Ez őt nap van szánya Róma nevezetességeinek, a Vatikán Quirinal és a Capitolium gyűjteményeinek, a Villa Borghese, a Szent Péter székesegyház és a többi hires templomok, a Colosseum, a Forum Romanum, Monte Palatino megtekintésére. Előzetesen megállapított terv szerint Cziczzeronék segítségével. Április 18. és 19-én: Nápoly. Indulás Rómából reggel 8 óraker, megérkezés déli 1 óraker. Nápoly megtekintése, április 19-én kirándulás Pompejibe. Április 20-án: Vissza-utazás Rómán át Ankonába. Onnan este a gyors-hajón indulás Fiuméba, megérkezés április 21-én reggel 6 óraker. Délelőtt a kikötő, rizshántoló és papirgyár meglátogatása. Délután kirándulás Abba-ziába. Este a gyorsvonattal indulás haza.

— Köszönetnyilvánítás. A palotakülvárosi kisdodovadában a kisdetek számára rendezett karácsonyi ünnepély az előjáróság és számos szülők jelenlétében kitünően sikerült. A karácsonyfára kegyedtek adományozni: Báró Fiáth Miklósné ó méltósága czukorkákat, czukorsüteményt és narancsokat. Theodorovics Ferenc 5 darab ruhaneműt és pénzben: Dr. Steiner Fülöp megyés püspök, Benedek Ferencz, Kreutz Ignác 5—5 frtot. Kutí Márton, Komáromy Károly, Mayer Károly 2—2 frtot. Vekerle Mari és Teréz 1 frt 20 krt. Bierbauer János, Kaltenecker Márton, Karl József, dr. Löwy Károly, dr. Fanta Adolf, Husveth József, Mayer József és neje, Scheirich Antal, N. N., dr. Szabady József, dr. Say Viktor, Tóth Aladár, Vida József és István, Wertheim

Armin 1—1 frtot. Dlonky Ferenc 80 krt. Arany Juli és Mari 60 krt. Dr. Csöppenszky Mihály, Deutsch Gyula és társa, Diebala György, Fehér Mari és Ferencz, Fittler Béla, Liksz Juli, Pánn István, dr. Saára Gyula, Sommer Mór, Tóth Imre, Tóth Rózsa, Waigl Imre, Vida Géza 50—50 krt. Bruszt Jenő, Bruszt Karolin, Grünwald Emil és Margit, Steiner János és Béla 40 40 krt. Gyurkovits István, Hegedüs János, Hegezés Teréz, Komjáthy Mari, Kőrösi Ferencz, Schwartz Jolán, Vami Ilonka és Lajos 30—30 krt. Marsalek Imre, Virágh Katalin, Virágh Mari 25—25 krt. Dlonky Sarmilla, Grosch Dezső, Juhász Dani, Juhász Rózsa, Leopold Sándor, Metykó Juliska, Mocsári Imre, Szecsődi Miklós, 20—20 krt. Kat. Horváth Ferencz 11 krt. Az adakozóknak szives adományukért az ovoda nevében leghálásabb köszönetét nyilvánítja, Székesfejérvárt, 1897. január 12-én: a rendező bizottság.

— **Kuriai határozat a börze-játék ellen.** Mint értesülünk a magy. kir. kuria legutóbb döntvényileg kimondotta, hogy a bíróságok nem ítélnének meg olyan követeléseket, melyek nyilvánvalóan börzei árkülönbözeti spekulációból erednek. Tudvalevően a külföldön is a felsőbb bíróságok ily értelmű határozatai bizonyultak leghatásosabb eszközül a börze-játék korlátozására s ezért okunk van arra, hogy a kuria határozatát örömmel fogadjuk.

— **Meglopta gazdját.** Nagyon könnyű szerrel akart Vézer Albert 15 éves zsidó gyerek Reinitz Lipót fűszerkereskedő inasa pénzhez jutni. Ugyanis Reinitz hétévi delután elküldte őt egy tanárhoz számlával, honnan 100 forintot kapott borítékba téve a számla kiengedítésére. Vézer azonban nem vitte a pénzt el gazdjának, hanem eltette szebro azzal a szándékkal, hogy majd elzónázik. A rendőrség azonban rá tette a kezét a tolvaj csemetére.

— **Érzékeny Kohn.** Gyulai Pálnak „Krisztus és a madarak” című legendáját a zsidó iskolák számára készült olvasókönyvbe is felvették. Ez a vers szemet szurt egy Kohn Izidor nevű polgártársnak és beadványt intézett a közoktatásügyi miniszterhez, intézkedését kérve, hogy ez a költemény az iskolákban ne adassék elő, mert vannak zsidó fiúk, a kiknek vallásos érzületét felelte bántáhatja, ha nekik folyton „Krisztus Urunkat” kell emlegetni. A miniszter Kohn Izidor óhaját, véleményét nyilvánítás végett leküldte azon gimnázium tanári karához, a melybe a kis Kohn jár. A tanári kar azonban megbotránkozásal utasította vissza Kohn panasztát és a miniszter leirata felett egyszerűen napirendre tértek.

— **Felolvasás és szini előadás.** A székesfejérvári kath. legényegylet a téli idő alatt már a második felolvasó estélyt tartja egybekötve szinielőadással január hó 17-én. Ez alkalommal a felolvasás után, melyet Kiss Arisztid áldozat tart, szinre kerül »A mostoha testvérek, vagy erény és bűn» című szindarab. Belépti díj nincs. Kezdeté 7 óraker este.

— **Szeméremértő levelező-lapok** Bécsi import ez is és a kik behozták, ugyancsak gondoskodnak a terjedéséről. Az ugynevezett „Juxtlevelezőlapok”-ról van szó, a melyeken valami humoros rajz vagy szöveg van. Ha a lapot a világhírű felé tartják, más kép tűnik elő, a mely gyakran orozatlanul szeméremértő. Ez annál veszedelmesebb, mert iskolásgyerekek kezébe kerül legnagyobb részben. A szeméremértő lev.-lapokra mindenesetre felhívjuk a hatóság figyelmét.

— **A tolvaj látogató.** Több ízben büntette már meg a rendőrség lopásért Bleider Gyula 19 éves subanczot. A büntetés nem segített romlott erkölcsén, mert a napokban ismét csak s más jóságához nyult. A szerencsétlen romlott gyerek, még hozzá vak is. Bleider néhány napja elment meglátogatni egy Rózsa névű budai-uti lakost, ki egy évig tartotta őt. Ezen jóságát avval hálálta meg, hogy midőn a szobából kiment Rózsané, akkor Bleider 8 drb. zálogzedulát ellopott, melyeket azután el adta Auerbach Jakab ószeresnek. A rendőrségnél a megkárosított nő jelentést tett, mely aztán el-

fogta Bleidert s vallotta s míg végre bevallotta tettét. A rendőrség most már azzal bünteti meg a romlott erkölcsű fiút, hogy a javítóintézetbe való felvételét kéri.

— **Halottfosztogató paraszt.** Szentesen nagy feltűnést kelt, miut tudósítók írja, egy Szikszay nevű vén halász esete, kiről mindenki tudta, hogy nyomorral küzd. Az öreg az utóbbi időben feltűnően költekezett, százásokat váltott, új ruhákat vásárolt és mulatott. A midőn megkérdezték tőle, hogy honnan telik mindez, azt felelte rá hogy ő boszorkány és éjnek idején a Szent-Gellért-hegyről hozza pénzt. De a rendőrség nem volt hajlandó elhinni a boszorkány-mesét és az öregtet letartóztatta. A börtönben aztán kivallotta, hogy a mult évben a Tiszába fult Policzter gabonakereskedő hulláját kifosztotta. Valószínűleg több büntetést is terheli az öreg Szikszay lelkét s ezért a rendőrség még tovább vizsgálja ügyét.

— **Ward Klára** az orfeumban. Oda jutott végre is, a hol tulajdonképpen helye van. A berlini téli kert igazgatója szerződésileg köztötte le magához Chimay hercegnét és Rigó Jánost. A hercegnő előképeken lépne fel, Rigó pedig hegedülne, mely művészi szolgálataért a téli kert igazgatósága napi 3000 frank gázsit biztosít nekik. A hercegnő válópera eldölte után, a mi állítólag még e hó 19-én megtörténik, azonnal megkezdí működését.

— **Fodrász bál.** A székesfejérvári fodrászok február hó 7-én Tóth Aladár vezénködsége alatt a »Magyar Király» szálloda dísztermében a székesfejérvári iparos ifjuság önképző körének könyvtára javára zártkörű táncestélyt rendez. Beléptidij: személyjegy 60 kr., családjegy 1 frt 20 kr.

— **Táncmulatság.** A déli vasuti műhely dalegylet vasárnap a »Magyar Király»-ban hangversenyvel összekötött táncmulatságot rendezett, mely fényesen sikerült s szép anyagi hasznot hozott a dalegyletnek. A négyeseket 80—90 pár táncolta. A dalegylet 8 óraker kezdte előadni énekszámait, mely mind szépen sikerült. Ejtől felé még a Székesfejérváron eddig ismeretlen confetti dobolással is mulattak a jókedvű táncos fiatalok. A táncmulatságot megtekintette Kalocsay Alán Székesfejérvár orsz. gyül. képviselője, azonkívül ott volt Seidl Lajos rendőr főkapitány, Quirini Gusztáv városi főmérnök, Kováts Lajos vasuti forgalmi ellenőr stb. A táncolóak a terembe belopodozó hajnal fénye mellett oszlottak szét.

— **Uj fogyasztási ügynök.** A városi fogyasztási adóhivatalnál tudvalevőleg egy állás volt üresedésben, melynek betöltésére a választás tegnap d. u. 2 óraker ejtetett meg az adóbizottság által. Az állásra többen pályáztak. A választás eredménye lett, hogy Flaska Ferencz ügynökké választott 7 szavattal Durati József 5 szavata ellenében. A többiek csak egy-két szavazatot kaptak.

— **Tudományos színház.** Budapest Csáky Albin grófnál tegnap delután előkelő társaság egy érdekes új vállalat létesítése ügyében tanácskozást tartott. Univerzum címmel egy a berlini Uraniahoz hasonló tudományos színházat akarnak létesíteni, melyben érdekes tudományos látványosságok, mutatványok és előadások kerülnek szinre. A színházon kívül volna még az intézetben csillagászati obszervatórium, laboratóriumok, természet-tudományi könyvtár és tudományos újdonságok állandó kiállítása.

— **Ledölt templomkupa.** A nápolyi szentháromság templom kupolája ledölt. A templom kolosszális kupolája az átellenben levő katonai kőházra dől, melynek tetőzést 60 méternyi felületen betörte, minek következtében négy beteg szoba összeomlott. Rögton a romok eltávolításához fogtak; alóluk szivszaggató jajgatások hallatszottak fel. Először egy katonára bukkantak, kinek mindkét lába a romok közé van temetve s a kit ebből a helyzetből még nem sikerült kiszabadítani. A szerencsétlen alig éri meg a holnapi napot. Egy katoná gyógszereszt sikerült még élve kimenteni a romok alól. A másik teremből is megmentettek két katonát kik sérüléseket szenvedtek. Egy papot, ki a mentésnél segített, a

közben lezuhant erkély súlyosan megsebesítette. Egy öregasszony, ki éppen a katasztrófa pillanatában haladt arra, a romok alá került s néhány percz mulva meghalt. A halottak és sebesültek számát eddig még nem sikerült megállapítani. A hatóság szigorú vizsgálatot indított meg.

— **Az érsek zsidó rokonai.** Általános feltűnést keltett a fővárosi lapoknak a mult hóban közölt azon hire, hogy Eötvös Károly a 30 év előtt elhunyt Kunst József kalocsai érsek végrendeletét egyik örökös megbízásából megtámadta. Az örökösödésre ugyanis többen számot tartanak, kik az elhunyt főpapnak zsidó származásu közelebbi rokonai. Így csatlakoznak az örökösödési perhez s a 30 év előtt felvett hagyatéknap újból való leltározását kéri: Lendvai Sándor Arad város bizottsági tagja, Lendvai Miklós, temesmegyei th. főjegyző s a »Délmagyarországi Közlöny» szerkesztője, ez elhányt főpap második unokaöccse s Lendvai Vilmos, az első magyar általános biztosító-társaságnak szatmári főtisztviselője.

— **Takács Zoltán megőrült.** Takács Zoltán, a szomoró hírnévre vergődött volt budapesti ügyvédet holnap Szegedről, ahol tudvalevőleg a reá mért büntetést tölti ki, felszállították a budapesti gyűjtőfogház megfigyelő osztályába. Ezt jeleati egy szegedi távirat. Takács Zoltánról már hónapokkal eelterjedt a hir, hogy örültséget szimulál. Most már betek öta táplálócsovel etetik és Regdon börtönorvos konstatálta hogy örült. A megfigyelő osztályba való szállítása az igazságügyminiszter rendeletére történik.

— **Apácák tüzhála.** Montreálból táviratozzák, hogy a roverbali Orsolya-kolostorban a St.-John tó mellett tíz fűtött ki, a mely elhamvasztotta a kolostor épületét és a vele szomszédos iskolát. A romok között h é t a p á c z a megszenesedett holttestére akadtak.

— **Egő talár.** Cseremsény községlben a napokban az ottani evangélikus templomban egy istentisztelet alkalmával nagy ijedség támadt. Az öreg Korno Cyril, ki szemévilágát már félig elvesztette, nem vette észre nagy ájtatosságában, hogy a talárja az égő gertyáktól tüzet fogott. Sokan kiabáltak, mások az ajtó felé rohantak. Néhány józanabb embernek azonban sikerült a csendet helyreállítani és a tüzet eloltani. A papnak nem történt komolyabb baja.

— **Mérgezés az örültek házában.** Palermóban nagy feltűnést kelt az a hir, hogy az a versai örültek házában levő millióm sikkasztót, Martinczet mérgezték. Két orvos konstatálta rajta a mérgezést. Az áldozat még él és azt állítja, hogy az előbbi kormány mérgeztette meg, mert félt az ő szenzációszé leleplezéseitől.

— **Táncvizsgalom.** A székesfejérvári I. polgári betegsegélyző és temetkezési egylet január hó 31-én a Fehér Bányá» vendéglő helyiségeiben saját pénztára javára táncvizsgalmat rendez, melyre a belépti-díj: személy-jegy 50 kr., családjegy 80 kr.

— **Megnémult az iskolában.** Glogauban különös eset történt a napokban. Az ottani polgári leányiskola egyik növendéke az előadás alatt hirtelen megnémult. A leány ugy értesítette a tanító állapotáról, hogy feirta a táblára: Megnémultam; vigyenek haza. Otthon az orvos megvizsgálta őt és nagymérvű vérszegénységet és idegességet konstatált nála, ennek tulajdonitván a megnémulását is. Villamozással kezdte gyógyítani a leányt, a ki néhány nap mulva vissza is nyerte a beszélőképességét.

— **Felhívjuk olvasóink figyelmét** Schönbeck Imre által mai számbunkban hirdetett mirenymentes kénlapjaira. Különösen szükséges ez évben az új boroktat az áttejtéskor kellőkép kénezní, mert a szüretkor uralgott szőlőrohadástól azok penész gombákkal lettek metelyezve, mitől megtörnek barnulnak és rossz ízűvé válnak, ha nem lesznek kellőleg kéneze, míg ha a hirdetett mirenymentes kénlapokkal átkénezik, hamarabb megtisztulnak és eltarthatókká lesznek.

Törvénytörvények.

Elítelt család. Megszoktuk már, ha azt írjuk: ez vagy az családot követett el, hogy az illető recipiált honfitársunk legyen. Ezen hírből Lówy Lajos székesfejérvári születésű kereskedő-szegéről szól az ének, a ki nagy orozatlan-sággal és még nagyobb raffineriával csalta meg hittársát, Lówy Ármint és társa kereskedő-czégek tulajdonosát Budapesten. Ugyanis Lówy Lajos még szeptember hóban beállított Lówy Ármint-hoz s ott egy hamisan aláírt levéllel más nevében bevásárolt. A megvett tárgyakat elvitte magával. A becsapott kereskedő feljelentést tett névrokona ellen, a kit a rendőrség le is tartóztatott s a törvénytörvényeknek át is adott, mely tekintve, hogy Lówy már több ízben börtönben ült csalásért, elítélte 2 évi fegyházra.

Irodalom és Művészet.

„A fogyasztási szövetkezet” czimen valóban hézagpótló irodalmi mű jelent meg a könyvpiacra, melyet Losonczy Szabó Endre, e téren szakavatott közgazdasági író irt s az „Alkotmány” nyomda-vállalat kiadó-hivatala adott ki. A művet lapunk közgazdasági rovatában bővebben foglalkozunk. Itt csak annyit jegyzünk meg, hogy a 7 iv terjedelmű könyvnek az ára 60 krajczár; megrendelhető az „Alkotmány” nyomda-vállalat kiadó-hivatalában, Budapest, Mária-utca 11. szám.

A kath. Hittérjesztés Lapjai. Nagyváradon ezen cím alatt jelenik meg egy folyóirat, mely egyetemes szemle a kath. missziók összes tevékenysége fölött. Megjelenik minden hónapban s minden füzet legalább 8 képet hoz. Legjobban bizonyítja ezen folyóirat mindenkit kielégítő működését az, hogy immár a 15-ik évfolyamot nyitja meg ez évben Olvasókörzönségünk pártolására ajánljuk ezen csinosan kiállított s bő tartalommal megjelenő folyóiratot, melynek előfizetési ára egész évre 3 frt.

Mult és Jelen. Irta: Ifjabb Bethlen Miklós gróf. E mű első része (Mult) közli a legidősből Bethlen János gróf, pártvezér, jegyzeteit (1831—1851.) Bethlen János a harminczas- és negyvenes években Erdély legnépszerűbb embere volt. Mint az erdélyi országgyűlés liberális és nemzeti párt vezére, ugyanazt a szerepet játszotta Erdélyben, mint Széchényi István Magyarországon. Bethlen az erdélyi országgyűlésen és az erdélyi társadalomban kiüzdött a bécsi kamarilla cselészövényei ellen, mely Erdély önállóságát kerülő uton meg akarta semmisíteni, még pedig az által, hogy az óriási vagyonnal bíró Esterházyt megválasztotta kormányzó jelöltnek és lehetővé teszi annak kormányzói kinevezését. Erőszak, pénz, ígéretek, vesztegetés végezték e czélra az 1836-iki erdélyi országgyűlésen az aknamunkát. Már biztosnak vélte a sikert a bécsi kamarilla, midőn Bethlen az ellenzék hazafiságára támaszkodva, meggyőztette a bécsi kamarilla ármánykodását és megmentette Erdély önállóságát. A negyvenes években Bethlen a nemzeti liberális párttal megértette, hogy csak az „Unió” biztosíthatja az erdélyi magyarság fennmaradását. A ki e küzdelmeket meg akarja ismerni dióhéjban, az olvassa el Bethlen János gróf jegyzeteit. A Mult és Jelen második részét képezi egy regény, melynek czime „Divatos Erkölcök”. Ebben a keresztény és zsidó morál vannak egymással szembeállítva. Regényes alakban ki van mutatva, hogy a mai társadalomban, melyben vallástalanság és erkölcs-telenség uralkodnak, a bűn semmi, a botrány minden. A multban a haza volt bálványunk; mai napunk az önérték. — Az érdekes könyv ára 1 frt. Megrendelhető az „Alkotmány” nyomda-vállalat kiadó-hivatalában, Budapest, Mária-utca 11. szám.

Serao Matild. Bűn és büntetés. Serao Matild ez idő szerint Olaszország legelső ironója és jóllehet a nápolyi Mattiaó, Olaszország eszed előkelő lapját szerkeszti, ráér arra, hogy minden eszedben egy-egy nageobb munkával meglepje a világot. Mert

Serao nem csupán az olaszoké, hanem az egész világnak. Regényeit, novelláit a világ minden művelt nemzete magáévá tette. Ez a regénye is valóságos esemény számba ment, a mikor megjelent. A »Bűn és büntetés« megjelenését különösen nagy érdeklődéssel várta mindenki, mert a zseniális író már előre kijelentette, hogy a legközelebbi regénye az »Isten hozzád szerelem« elkésett ikertestvére lesz. És valóban az is. Ebben a két regényben egy és ugyanazok a személyek szerepelnek. Az elsőnek a vége az, a mi a másíknak a kezdete. Az Anna halála. E szép asszony ellen elkövetett merénylet értelmi szerzőit bosszulja meg a sors, mely kérelhetetlenül sújta a hűlen férjét és az áruló nővert. Ennek a regénynek a nagy értékét bámulatos technikája szerzi meg. A mit elmond az egész természetes dolog, de a hogy elmondja, az bámulatos. Csupa verve, csupa tűz, az egész regény, mely valóságos remekműve az elbeszélés művészetének. A regény szép s magyaros fordítását Gauss Viktor végezte nagy lelkiismerettel. A két kötet ára csinos vászonkötésben 1 forint s a Singer és Wolfner »Egyetemes Regénytárában« jelent meg Budapesten.

Az »Ezeréves Magyarország és milleniumi kiállítás« című díszmű II. kötetének két utolsó füzetével teljesen befejezést nyert e rendkívül hézagpótló mű, mely több mint 300 remek kivitelű képekben bemutatta Magyarországot legszebb vidékeit, műemlékeit s az Ezeréves örökké feljethetetlen ünnepeit. A most megjelent 17. és 18. füzet egy része a Vaskapu megnyitásának jelentőségét mozzanatait hozza a legkitűnőbb felvételekben. A magyar erő, a magyar kézmű, a magyar elme diadala e vízi út megnyitása s ez méltó büszkeséggel töltheti el felséges Urunk szívét, látva hű népe dicsőségét. A füzetek többi képei a hét ezredévi emlék, a mely Magyarország ezeréves fennállásának büszke hirdetője: a pusztaszeri, a zimonyi, a brassói, a zaborhegyi, a dévényi és a munkácsi emlékművek. A hazai fürdők közül Saker-fürdő, Balaton-Füred és Herkules-fürdő kiválóan sikerült képei találhatók. Történeti nevezetességű képei: Siklós vára, mely daczára, hogy a VII. században épült, még ma is kitűnő karban van. Az orsovai korona-kápolna, melynek helyén 1849-ben, midőn Kossuth és társai török földre léptek, elásták a koronát s a koronázási jelvényeket tartalmazó vasládát. Az új Ferencz-József-hídról két sikerült képet találunk. Végül még Ada-Kalehról találunk három kiválóan sikerült reprodukciót s ezzel befejezhetjük e füzetekről hozott ösmertetésünket. Ezen most már teljes két díszes kötet megszerzését nem ajánlhatjuk eléggé olvasóinknak. Mind a két kötet díszkötésben ára 10 frt s egyike a legszebb alkalmi ajándékoknak. Füzetenként is kapható 40 kr-ért. Kapható minden budapesti és vidéki könyvkereskedésben; megrendelhető a kiadóhivatalban, Budapesten, Teréz-körút 38. félemltet (Kunossy Vilmos és fia műintézetében).

Mercur Évkönyve. Ezen cím alatt egy hiánypótló könyv jelent meg a »Mercur« sorsolási és pénzügyi szaklap kiadásában. Az évkönyv tartalmazza mindazon bel- és külföldi sorsjegyek, valamint magyar állandó kamatozású értékpapírok számaikat, melyek kibocsátása napjától 1896. év végeig kisorsoltattak, azonban nyerceményeik eddig fel nem lettek véve. Ez évkönyvnek, mely tartalmánál fogva, nélkülözhetetlen minden értékpapír tulajdonosnak, — ára 2 frt, a »Mercur« előfizetői azonban ingyen kapják.

VEGYESEK.

Hány csillag ragyog az égen? Egyáltalában nem megszámlálhatatlan, de mindenesetre nehéz megszámlálni, hogy mennyi? Egy orosz csillagvizsgáló az elmúlt évet azzal töltötte, hogy a taskendei csillagvizsgáló tornyából megállítsa az égboltozatot egy kis részén, a lantescillag képekének környékén levő csillagok számát. Stratanov, ez a vállalkozó szellemű asztronómus neve, tízenyolcz fotografikus felvételt csinált, melyekből aztán megállapította a csillagok számát. A szerint, hogy a fényképező lemezeket hosszabb vagy rövidebb ideig tette ki az égbolt behatásának, más meg más képet nyert. Négy négyszög foknyi területet vizsgált meg s következő eredményekre jutott: egy órai kísérletezés után a lemezen 7000 csillag képe mutatkozott, tíz órai kísérletezés után a lemez 23,500 csillagot mutatott, s husz óra alatt 40,800 csillag fénye érte a fotografáló lemezt. Összevetve ezzel a csillagok járásának gyorsaságát, ebből lehet meglehet állapítani

a lant csillagkép környékén levő csillagok átlagos mennyiségét. Egyáltalában az égboltozat e részén nagyon sok a csillag, a miből az is megítélhető, hogy a rendszeren, mint az égboltozat legragyogóbb részeként emlegetett Plejad csillagkép környéke huszonöt óra alatt mag mutatott 6000 csillagot.

Zsidó telepek Argentiniában. Az argentiniai zsidó-telepek szaporítását beszüntetik. Így határozta ezt a Párisban székelő telepítvényi bizottság, a mely ezentul arra fog törekedni, hogy a zsidókat Oroszországban kolonizálja. A bizottság az orosz belügyminiszterhez kérvényt intézett, a melyben engedélyt kér zsidó földműves-koloniák létesítésére.

Selyemtenyésztés az Alföldön. A végből, hogy a délvideken oly szépen terjedő selyemtenyésztés az Alföldön is meg legyen honosítható, Békéscsabán — mint levelezőnk jelenti — állami selyemtenyésztő-telepet fognak építeni és pedig már ennek az évnék folyamán. A telepen lesz selyemgubó raktár, fojtó kemence, petekészítő és gubóbevaltó helyiség és minden szükséges felszerelés. Az építkezés költsége 40.000 frt lesz.

Munkánélküliek New-Yorkban. Érdemes, de szomorú statisztikát állított össze a »New-York Journal« karácsonyi száma a new-yorki munkánélküliek számáról. Egyelőre csak tizenkét iparágat tett megfigyelése tárgyává s ezek köréből a következő adatokat közli: Magában New-Yorkban — ide nem számítva a vele még nem egyesült külvárosokat, mint Brooklyn s New-Gerseyt — hónapok óta munkánélküli vannak a hajósok és kirakók közül 10.000; köpenykészítő 5000; szivarkakészítő 4000; ács és asztalos 1500; betűszedő 1500; sürfőző 1000; kőműves 1000; gránitvágó 5000; kenyérsütő 500; pinczér 500; kárpitos 500; fafényező 300; összesen tehát több, mint harmincezer munkás. Mily óriási nyomor lesz ezek között, ha beköszönt a tél minden inségével!

Automatikus billiárdóra. Praktikus kis eszközt talált fel egy boroszlói vendéglős: automatikus billiárdórát. Csinos kis óra, melynek tetején egy kis faszekrény áll, mely pedig befelé részatos és rugón álló fenékkal, mely rugónak végében egy kupalaku szeg van. A 3 billiárdgolyó mely a játékhoz kell, mindig e szekrényekben áll, mely sulyánál fogva lenyomja a fenéket és a rugót, a rugó pedig a szegecsket, mely ezáltal leér az óra szerkezetébe és az óra ilyenképen járásban akadályozva van vagyis áll. A mint most már a 3 golyót a játékosok kivesszik, a nyomás megszűnik, a szegecske felugrik és az óra rögtön megindul és jár mindaddig, míg a játékosok a 3 golyót helyére vissza nem teszik, a mi persze érdeklükben van, mert attól a perctől kezdve, melyben az óra megindul, addig a perczig, melyben megáll, fizetik a billiárdasztalt.

Fölfedezett aranypanya. A cseh erdőségben, Neualbeureuth mellett egy bányára akadtak, melynek művelését már vagy 300 évvel abba-hagyták. Az egykori aknák, mosók maradványai jól láthatók. A mint az akkori irományokból megtudták, talajviz gátolta a bányamunka folytatását, pedig mentül melyebbre hatoltak, annál több aranyérczre akadtak. Későbbben aztán, a harminczéves háború zavarai közt megfeledekeztek a bányáról s nem folytatták a munkát. A levéltári adatok szerint akkoriban másfélmáza köztből 1/2 lat aranyat nyertek s a mely aranyércz kevesebbet tartalmazott, azt nem is dolgozták föl. Ma már 6000 mázával többet képesek naponta felolgozni s ha a várakozások nem csalnak, akkor a bánya mindennap 44.000 márkát fog jövedelmezni. Ez pedig nyolczszázszor annyi, mint a mennyit az Ural-hegység aranybányái nyújtanak. Sőt termelésben fölülmulja az összes európai aranybányákat.

Tejfürdő. Nagy izgatottságban tartja Páris elegáns közönségét egy newyorki hír. Az amerikai metropolisban ugyanis nemrég nyitottak meg egy fürdőt, melynek az a nevezetessége, hogy a kik odamennek, nem vízben, hanem tejben fürödnek. Páris nem tűrheti, hogy a toilletfogyások terén a világ valamely városa felülmulja, és a párisi gavallérok nagyban bugyózkodnak, hogy a francia fővárosban is legyen tejfürdő. A newyorki fürdő különben igen elegánsan van berendezve. A fürdőkádak porphyrból valók és egy fürdésnek 12 frt az ára. Elég csinos összeg egy fürdésért, de a kik megpróbálják, azt mondják, hogy megéri.

Közgazdaság.

* **A déli vasút ügye.** A magyar kormány és a déli vasút-társaság között támadt nézetkülönbségek eloszlatása végett Eger dr., a vasút új vezérigazgatója — mint értesültünk — tegnap Budapestre érkezett és a nap folyamán bemutatkozott a kereskedelmi miniszteriumban.

* **A magyar export érdekében.** A kereskedelmi miniszterium — mint értesültünk — tárgyalásokat folytat egy angol konzorciummal a czéltől, hogy az direkt gőzösszekötést létesítsen a levantei öböllel. Az „Adria” gőzhajózási társaság ugyanis nem képes teljesíteni a levantei szolgálatot, minthogy erre a célra nincsen elegendő hajója. A tárgyalásokban résztvesznek a magyar tengeri és a dunai gőzhajózási társaságok is. A gőzösszekötés Orsován át menne Kis-Ázsiáig a Fekete-tenger öbleibe s célja a magyar export fellendítése. Az angol konzorcium a vállalathoz 80.000 forint szubvenziót kér.

* **Gyümölcskivitelünk hanyatlása.** Az az orkán, amely a múlt nyáron oly országos károkat okozott, hatását nagyon súlyosan érezteti gyümölcskivitelünkben. Ennek a következménye az, hogy az elmúlt évben csak félannyi almát és körtét exportáltunk, mint az előző években, a mi több mint egy millió forintnyi károsodást idézett elő gazdáinkra nézve. Ausztriába való kivitelünk ennek dacára változatlan maradt, de a Németországba menő ekszport, ugyiszlán, teljesen megsemmisült.

* **A kartell-gazdálkodás ellen.** A gazdák lassankint megtalálják azokat a módokat, melyeken a gyárak kartell-gazdálkodásának életét lehet venni. A magyar cukorgyárakkal szemben a magyar cukorrépa-termelő gazdák szövetsége léptek. A cseh cukorgyárak ellen a cukorrépatermelők szombaton tartott ülésükben hoztak közös rendszabályokat. A cseh gazdák Prágában látogatott ülésben, melyen képviselők, kerületi és községi elöljárók, gazdasági egyesületek elnökei és községek bizalmi férfiai jelentek meg, négy óra hosszat tartott vitaközlés után egyhangulag elhatározták, hogy 1-ször február 2-ára a cukorrépatermelők bizalmi férfiai fognak összejönni, hogy a cukorgyárak kartellje ellen irányuló lépéseket megbeszéljék, 2. a cseh képviselők hassanak oda, hogy Paczák dr. indítványa, mely a mezőgazdaságot károsító kartellek büntetőjogi üldözését czélozza, mielőbb törvénynyé legyen; 3. a Landeskulturrath cseh szakosztályán az ülésnek azt a határozatát terjeszték elő, mely szerint a Landeskulturrathot arra kéri az ülés, hogy egész befolyását érvényesítse, hogy a kormány a cukorgyárak káros kartellüzemeinek mielőbb végét vesse.

* **A „Fortuna” aranybánya részvénytársaság** 25 koronás részvényeire mult hónap 20-ikán lezárt aláírás, mint értesültünk, fényesen sikerült. Az aláírásra becsajtott 40.000 részvény jelentékenyen túljegyezett és a kibocsátó szindikátus már be is fejezte a repartitziót, a mi azért tartott hosszabb ideig, mert roppant számban jelentkeztek a kis aláírók, kik csak néhány részvényt jegyeztek. Ezek a kisebb aláírók teljes mértékben figyelembe vétettek, míg redukczió csak azoknál a nagyobb aláíróknál történt, a hol a spekulacionális szándék valószínűnek látszott. Ez annál is inkább szükséges volt, mert a részvényekben a váltóházak közvetítésével élénk magánforgalom van jelentékeny ágióval. A részvények szétküldése teljes folyamatban van és még e hónap folyamában minden aláíró megkapja a részvényeit, a mennyiben annak a kötelezettségnek hogy az aláírási összeg hátralévő részét január 15-ig beküldi, eleget tett. Másrészt a társaság bányáiban daczára a téli időnek, fokozott erővel indult meg a munka. A míg a társaságnak a technika legújabb vívmányai szerint felszerelt gépei a helyszínére érkeznek, addig ott nagyban dolgoznak az annak mélyítésén és a tárnák bővítésén, fejtik a zuzóérczet, hogy a kiválasztás a gépek felállítását után azonnal nagyban történhessen. Az eddigi előmunkálatok után itélve is már kétségtelennek látszik, hogy a társaság az 1897. évi április 30-án lejáró első négy havi üzletszáka után már májusban jelentékeny osztalékot fog fizethetni, mely osztalék a későbbi időszakokban bizonyára még növekedni is fog.

VASUTI ÚJ MENETREND.

— Érvényes 1896. okt. 1-től. —

Budapest—Székesfejevá—N.-Kanizsa.	
Indul	Érkezik
Gyorsv.: 7:00 reg.	8:30 d.e. 8:40 d.e. 11:45 d.e.
Szem.v.: 7:10 reg.	9:16 d.e. 9:26 d.e. 1:39 d.u.
Vegy.v.: 2:25 d.u.	4:27 d.u. 4:33 d.u. 8:55 este
Gyorsv.: 5:25 d.u.	7:39 este — —
Gyorsv.: 7:45 este	9:11 este 9:18 este 12:10 éjjel
Szem.v.: 9:25 este	11:33 este 11:43 este 3:52 éjjel

N.-Kanizsa—Székesfejevá—Budapest.	
Indul	Érkezik
Szem.v.: 12:15 éjjel	4:16 reg. 4:24 reg. 6:29 d.e.
Vegy.v.: — —	6:15 reg. 8:25 d.e.
Gyorsv.: 5:47 reg.	8:39 reg. 8:49 reg. 10:10 d.e.
Vegy.v.: 10:00 d.e.	2:10 d.u. 2:35 d.u. 4:31 d.u.
Szem.v.: 2:00 d.u.	6:00 d.u. 6:08 este 8:12 este
Gyorsv.: 5:06 d.u.	8:00 este 8:15 este 9:40 este

Székesfejevá—Komárom-Ujszöny.	
Indul	Érkezik
d. e. 10:—	Vegyes v. Érk.: d. u. 2:46
este 9:32	Személy v. éjjel 12:41

Komárom-Ujszöny—Székesfejevá.	
Indul	Érkezik
regg. 3:41	Vegyesv. Érk.: d. e. 8:22
d. e. 11:27	Személyv. d. u. 2:26

Székesfejevá—Adony-Szabolcs.	
Indul	Érkezik
regg. 4:19	Vegyesv. Érk.: regg. 5:57
d. u. 2:30	Vegyesv. d. u. 3:47

Adony-Szabolcs—Székesfejevá.	
Indul	Érkezik
regg. 6:37	Vegyesv. Érk.: regg. 7:54
este 6:—	Vegyesv. este 7:22

NYILT-TÉR.)*

Fiatl barna leány gazdaasszonyi állást keres. E minőségben több évig volt már egy előkelő családnál s ott töltött idejéről jó bizonyítvánnyal rendelkezik. *Czime a kiadóhivatalban.*

*) E rovat alatt közölttekért nem vállal felelősséget a Szerk

Kitüntetve 16 kiállításon.

Schönbeck Imre

Esztergomban.

Ajánlja saját készítményit, ujonnan javított

mirenymentes hordókén-lapjait.

Ezen készletek használata által a borok nem kapnak kénbűzt (Einschlag-szagot) mint a régi kénlapok után, mi az egészségre igen ártalmas, fej- és gyomor-fájást okoz, sőt oly borok, melyek lefejtés után megtörnek, s rozsz ízűvé válnak, is kigyógyíthatók: az egészséges borok pedig eltartatottabbak és szállíthatóbbak lesznek. A ki egyszer ily fajta kénlapot használt, nem vesz a méregtartalmu, bűdös Einschlagból:

A »Borászati Lapok« 1883. évi 23. számában ezt írja:

»Jó ként legtöbbször a külföldre szorult ki legtöbb bortermelőnk, a honnét mindig drágábban kapja a ként, mint a milyen áron az kapható Schönbeck Imrénél Esztergomban; ajánljuk tehát olvasóink figyelmébe a mirenymentes készleteket annál is inkább, mert ezen kennek tisztaságáról már magunknak is volt alkalmunk meggyőződni.«

A 0 és 1 minőségű üres do hókhoz, a 2 és 3-as egés séges hordókhoz, a 4 és 5-ös megtörtött, nyulós pangott, hordófaizú, sőt p nézes hordókhoz is jó sikerrel használható. A hordókén-lapok árai: 0-as 15 kr., 1-s 20 kr., 2-ös 30 kr., 3-as 50 kr., 4-es 60 kr., 5-ös 80 kr., 50 dekagrammos csomagónként.

Minták s használati utasítás ingyen.

Kizárólagos raktár

Dr Appert-féle gyorsderítő pulverinből egy adag elég 250-300 liter zavaros bornak 48 óra alatti de-ritésére ára használati utasítással 25 kr., nagyobb vételnél á engedmény.

Dr Appert-féle O-tanninből oly borok javításához, melyek tartalomzavarok és e végett könnyen megtörnek, 100 grammcs doboz használati utasítással, fehér borhoz 1 frt 20 kr., vörös borhoz 1 forint

Franzia borszesz

finom, gyenge borok erősít sére 1 literes üveggel 1 frt 50 kr. Közöséges horok erősítésére. Bougout 1 literes üveggel 1 frt.

Leginomabb kivitelű fényképek a legrövidebb idő alatt készülnek

FODOR JÓZSEF FÉNYKÉPÉSZETI MŰTERMESBEN.

* * * Székesfejevá, Várkör-utca 2. szám alatt, (a neol. izr. imaház mellett) * * *

a következő árak mellett:

12 darab visit fénykép 4 forint. * 12 darab kabinet fénykép 10 forint.

12 darab makart fénykép 12 forint.

FERENC-pálka

(sós borszesz).

VÉRTES GYÓGYSZERÉSZ-FÉLE

használatban a leghatasosabb.

Egy üveg 1 es 2 korona.

Kapható: Gyógytárakban, drogueriákban, fűszerkereskedésekben.

Továbbá ajánlatnak a „Sas gyógytár” világhírű gyógyszerei u. m.:

Dr. Keuffel-féle gyomor esszencia, Dr. Keuffel-féle vértisztító labdacok. Banáti növény-nedv, Herkuléstüdői kövesvíveszes, Injunctio es capsules vegetales stb.

Raktár Székesfehérvárott: Imrich Viktor gyógytára, valamint

Vértés Lajos, sasgyógytára Lugoson 454. sz.

VÉDJEGY.

Nyomatott Számmér Imrénél, Székesfejevárott.